

Bijlagen

1. Kaart van het onderzoeksgebied
2. Overzicht onderzochte recreatiegidsen
3. Analyselijst landmerken in teksten recreatiegidsen
4. Resultaten voorkomen landmerken in de tijd
 - a. Geordend naar soort
 - b. Geordend naar voorkomen

Los bijgevoegd: Kaart 1, Landmerken in het Nationaal beek- en esdorpenlandschap Drentse Aa.

Bijlage 1 Kaart van het onderzoeksgebied

Bijlage 2 Overzicht onderzochte recreatiegidsen

#	Titel	Auteur	Jaar van uitgave	Uitgever	Plaats van uitgave	Huidige locatie	Locatiecode
1	Te voet door Drenthe		1932	ANWB		Drents Archief	165 D14
2	Mooi Drenthe zoals het was en is.	Jager, M., A. Kleijn, J. Poortman, J. Bakker	1947	VVV, Provinciale Drentse	Assen	Drents Archief	070 E143
3	Drenthe daar naar toe		1971	VVV, Provinciale Drentse	Assen	Drents Archief	070 D53
4	Geïllustreerde gids voor Noord-Oost Drenthe.	F. G. Groneman.	1906	G.A. Evers	Utrecht	Drents Archief	070 E150
5	Drenthe	H. Tj. Waterbolk	1952	Uitgeverij 'De Torenlaan' ism ANWB	Assen	Drents Archief	070 E06
6	Een wandeling door het stroomdallandschap Dr. Aa	Zwolle, I., en E. Zwolle	1983	VVV, Provinciale Drentse	Assen	Drents Archief	070 E13
7	Een paar uitstapjes in Drenthe	J. Craandijk	1879	Tjeenk Willink	Haarlem	Drents Archief	073 B05
8	Naar Drenthe! Neerland's Pompeji.	J. Cohen	1928	Van Gorcum & Comp.	Assen	Drents Archief	098 C38
9	Toeren door Drenthe	H. Krook	1967	Amstel Reisgidsen	Amsterdam	Drents Archief	070 D67
10	Gids voor Assen en omstreken	L. Hansma	1917	Hansma	Assen	Drents Archief	032 E23
11	Prisma Toeristengids Groningen-Friesland-Drente	Kl. Sierksma	1964	Spectrum N.V.	Utrecht/Antwerpen	Drents Archief	109 A76
12	Zwerven door Drenthe, het land der hunebedden.	F.I. Brouwer	1949	ANWB	Assen	Drents Archief	032 E73
13	Drenthe.	H. Hendrickx, O. Uijen.	1988	Elmar B.V.	Rijswijk	Drents Archief	070 D61
14	Zes tochten door Drente	A. van Veldhuizen	1924	ANWB		Collectie H. Elerie	
15	Mooi Drenthe toeristen handboek		1939	Prov. Drentsche Vereeniging voor Vreemd. Verkeer	Assen	Collectie H. Elerie	

Bijlage 3 Analyzelijsl landmerken recreatiegidsen

Analyzelijsl landmerken in teksten recreatiegidsen

Van ieder landmerk is genoteerd:

Landmerk#	Uniek nummer voor een landmerk
Huidige naam	
Soort	
Geografische locatie	

Een **landmerk** is een fysiek object in het landschap dat mensen gebruiken als referentiepunt ter identificatie (het dorps huis), om structuur te geven (kerktoren als oriënteringspunt) of omdat het een bruikbaar object is (de brievenbus).

Van iedere notatie van een landmerk in een recreatiegids is genoteerd:

Landmerk#	Uniek nummer voor een landmerk
Fenomeen#	Uniek nummer voor notatie van een landmerk – fenomeen
Naam	Zoals het landmerk in de tekst genoemd is
Beschrijving	(ja/nee)
Belevingswaarde	(ja/nee)
Gebruikswaarde	(ja/nee)
Attractiewaarde	(ja/nee)
Onderdeel van het landschap	(ja/nee)
Lieux de mémoire	(ja/nee)
Publicatie#	Uniek nummer voor een publicatie
Pagina	Betreffende paginanummer
Gerelateerd dorp of streek	
Volledige beschrijving	Uit de volledige beschrijving is met behulp van tekstanalyse gekeken of er sprake is van belevingswaarde, gebruikswaarde en/of attractiewaarde

- **belevingswaarde** is een beoordeling van het landmerk
- **gebruikswaarde** is een beschrijving van de gebruiksmogelijkheden van het landmerk
- **attractiewaarde** is een beschrijving waarbij de auteur kennis over het landmerk overbrengt aan de lezer
 - o *lieux de mémoire: het landmerk is een herdenkingsmonument in de beschrijving*
 - o *onderdeel van het landschap: de beschrijving van de attractiewaarde heeft betrekking op de ligging van het landmerk ten opzichte van het omringende landschap*

Bijlage 3 Analyselijst landmerken recreatiegidsen

Van iedere publicatie is genoteerd:

Publicatie#

Uniek nummer voor een publicatie

Titel

Auteur

Jaar van uitgave

Uitgever

Plaats van uitgave

Huidige locatie

Locatiecode

Bijvoorbeeld: Drents Archief

Code waaronder de publicatie op de betreffende locatie staat opgeslagen

Bijlage 4a Resultaten voorkomen landmerken in de tijd naar soort

Huidige naam	Geografische locatie	Totaal	1879	1906	1917	1924	1928	1932	1939	1947	1949	1952	1964	1967	1971	1983	1988	Aanwezigheid
Beek																		
Amer Diep	236 - 554 / 55	3												3				Incidenteel
Anderse Diep	241 - 556 / 57	5	1					2						2				Incidenteel
Anloer Diep	241 / 242 - 562 / 563	5		1		1						1		1		1		Stabiel
Deurzer Diep	236 - 555 / 56	6			1		1			1				3				Afnemend
Drentse Aa		17				3	1	1		1		2	2	2	1		4	Opkomend
Gasterensche Diep	239 - 561 / 62	4		2		1								1				Afnemend
Looner Diep	237 - 558	3			1	1							1					Afnemend
Rolder Diep	240 - 558	1											1					Incidenteel
Schipborgse Diep	240 - 564 / 65	7		4		1					1					1		Afnemend
Zeegseloepje	237 / 38 - 565	3		1							1	1						Incidenteel
	Totaal	54	1	8	2	7	2	3	0	2	2	4	4	12	1	2	4	
Beeld																		
Mammoet sculptuur	245 - 559 / 60	1															1	Incidenteel
Rund sculptuur	243 - 563	1															1	Incidenteel
	Totaal	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	
Belvédère																		
Kymelsberg	241 - 565	11		4			1		1			2	1	1		1		Stabiel
Uitzicht Hondsrug		8				1	1		1	2			2				1	Opkomend
	Totaal	19	0	4	0	1	2	0	2	2	0	2	3	1	0	1	1	
Boerderij																		
De Schipborg	241 - 564	5				1	1			1			1	1				Stabiel
Kamps	237 - 556	9					1	1	2	2	2			1				Stabiel
Lunshof 20 Anloo	242 / 43 - 562	1															1	Incidenteel
	Totaal	15	0	0	0	1	2	1	2	3	2	0	1	2	0	0	1	

Bijlage 4a Resultaten voorkomen landmerken in de tijd naar soort

Huidige naam	Geografische locatie	Totaal	1879	1906	1917	1924	1928	1932	1939	1947	1949	1952	1964	1967	1971	1983	1988	Aanwezigheid	
Bos																			
Ballerhout (Balloerkuil)	238 - 556	3	1						1	1								Incidenteel	
Bos Zeegse	239 - 564	1		1														Incidenteel	
Boswachterij Schipborg	242 - 564	2											1	1				Incidenteel	
Kniphorsterbos	242 / 43 - 563 / 64	4		2										1			1	Opkomend	
Stubben Anloo	243 / 563	3		1								1		1				Opkomend	
Tumuli	237 / 38 - 556	8			1		1	1		1	2			1		1		Stabiel	
	Totaal	21	1	4	1	0	1	1	1	2	2	1	1	4	0	1	1		
Brink																			
Brink Anloo	242 / 43 - 562	3		1														2	Incidenteel
Brink Eext	245 - 559 / 60	2	1															1	Incidenteel
Brink Rolde	239 - 556	1	1																Incidenteel
Brink Zeegse	239 - 565	1				1													Incidenteel
	Totaal	7	2	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	
Café																			
Café Drentse A Schipborg	240 - 565	1																1	Incidenteel
Café Het Centrum Oudemolen	238 - 564	1				1													Incidenteel
	Totaal	2	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	
Dobbe																			
Dobbe Eext	244- 559 ?	1																1	Incidenteel
	Totaal	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	

Bijlage 4a Resultaten voorkomen landmerken in de tijd naar soort

Huidige naam	Geografische locatie	Totaal	1879	1906	1917	1924	1928	1932	1939	1947	1949	1952	1964	1967	1971	1983	1988	Aanwezigheid
Doorwaadbare plaats																		
Doorwaadbare plaats Anloo	242 - 562	1															1	Incidenteel
Doorwaadbare plaats Tynaarlo	238 - 565	1				1												Incidenteel
	Totaal	2	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	
Es																		
Es van Anloo noord	242 - 562	3		1								1					1	Stabiel
Es van Anloo zuid	243 - 561	4		1								1		1			1	Opkomend
Es van Balloo	237 / 38 - 557 / 58	2			2													Incidenteel
Es van Deurze	237 - 556	1			1													Incidenteel
Es van Loon	236 / 37 - 559 / 60	1			1													Incidenteel
Es van Rolde	239 - 557	3	2		1													Incidenteel
Es van Schipborg	241 - 565	3		2													1	Incidenteel
Es van Zeegse	239 - 565	2		2														Incidenteel
	Totaal	19	2	6	5	0	0	0	0	0	0	2	0	1	0	0	3	

Bijlage 4a Resultaten voorkomen landmerken in de tijd naar soort

Huidige naam	Geografische locatie	Totaal	1879	1906	1917	1924	1928	1932	1939	1947	1949	1952	1964	1967	1971	1983	1988	Aanwezigheid
Huis																		
Boswachterswoning in Kniphorsterbos	242 - 563	1		1														Incidenteel
Brinkstraat 5 Anloo	242 / 43 - 562	1															1	Incidenteel
Huis 'Filadelfia' Tynaarlo	237 - 566	1									1							Incidenteel
Hunenborg zomerhuis	242 / 243 - 563 / 564	1		1														Incidenteel
Pastorie Anloo	242 - 562	1												1				Incidenteel
	Totaal	5	0	2	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	1	
Hunebed																		
Hunebed D10 Gasteren	240 - 562	2											1			1		Incidenteel
Hunebed D11 Anloo	243 - 561	3		1									1		1			Incidenteel
Hunebed D12 Eext	244 - 559	3		1			1						1					Afnemend
Hunebed D13 Eext	244 - 559	8	1	1	1		1			1		1	1	1				Afnemend
Hunebed D14 Eext	245 - 558	2	1											1				Incidenteel
Hunebed D15 Loon	237 - 560	4	1			1							1	1				Incidenteel
Hunebed D16 Balloo	237 - 557	4	1				1			1						1		Afnemend
Hunebed D6 Tynaarlo	238 - 566	12	1	3		2				1	1	1	1	1	1			Afnemend
Hunebed D7 Schipborg	241 - 564	6		2					1				2	1				Afnemend
Hunebed D8 in Kniphorsterbos	242 / 43 - 564	4		1							1			1			1	Opkomend
Hunebedden D17 D18 Rolde	239 - 556	13	2	1	2		1	1	2	1				1	1	1		Stabiel
	Totaal	61	7	10	3	3	4	1	3	4	2	2	8	7	3	3	1	

Bijlage 4a Resultaten voorkomen landmerken in de tijd naar soort

Huidige naam	Geografische locatie	Totaal	1879	1906	1917	1924	1928	1932	1939	1947	1949	1952	1964	1967	1971	1983	1988	
Kerk																		
Kerk Anloo	242 - 562	16		5		1	1		1	1		1	2	1	1		2	Stabiel
Kerk Eext	245 - 559	1									1							Incidenteel
Kerk Rolde	239 - 556	14	2	2	1		1	1	2	1	1			1	1	1		Stabiel
Kerk Tynaarlo	237 - 566	1												1				Incidenteel
	Totaal	32	2	7	1	1	2	1	3	2	2	1	2	3	2	1	2	
Kerkhof																		
Kerkhof Anloo	243 - 562	2		1													1	Incidenteel
	Totaal	2	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	
Landgoed																		
De Adderhorst	238 - 565	7				1			1	1		2	1	1				Stabiel
Landgoed Terborgh	243 / 44 / 45 - 560 / 61 / 62	1												1				Incidenteel
	Totaal	8	0	0	0	1	0	0	1	1	0	2	1	2	0	0	0	
Markesteen																		
Markesteen Eext	?	1															1	Incidenteel
	Totaal	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	
Molen																		
Korenmolen 'De Zwaluw' Oudemolen	239 - 563	7		2		1							1	1	1	1		Stabiel
Korenmolen Rolde	239 - 556	2												1		1		Incidenteel
Molen Anloo	243 - 562	1		1														Incidenteel
Molen Eext	245 - 559	1	1															Incidenteel
Molen Tynaarlo	237 / 566	1		1														Incidenteel
	Totaal	12	1	4	0	1	0	0	0	0	0	0	1	2	1	2	0	

Bijlage 4a Resultaten voorkomen landmerken in de tijd naar soort

Huidige naam	Geografische locatie	Totaal	1879	1906	1917	1924	1928	1932	1939	1947	1949	1952	1964	1967	1971	1983	1988	
Natuur																		
Balloerveld	238 - 557	6		1			1					2		1		1		Stabiel
De Slokkert natuurreservaat	239 - 557	1												1				Incidenteel
Eexter veld	243 - 559	1										1						Incidenteel
Gasterse Duinen	240 - 562	1				1												Incidenteel
Natuurreservaat De Borgvollen	240 / 41 - 563	2											1			1		Incidenteel
Westerholt	243 - 559	1											1					Incidenteel
	Totaal	12	0	1	0	1	1	0	0	0	2	1	2	2	0	2	0	
Oorlogsmonument																		
Rolde oorlogsmonument	239 - 556	1												1				Incidenteel
	Totaal	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	
Openlucht theater																		
De speulkoete Anloo	242 - 563	1							1									Incidenteel
	Totaal	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	
Opgraving																		
Archeologische opgraving Eext	244 - 561	1																1
	Totaal	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Pingoruine																		
Drewelik/Galgenwandveen Eext	244 - 561	2											1					1
	Totaal	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
Rechtplaats																		
Balloerkuil	238 - 556	12	1	1	1		1	1	2	1				2	1	1		Stabiel
	Totaal	12	1	1	1	0	1	1	2	1	0	0	0	2	1	1	0	

Bijlage 4a Resultaten voorkomen landmerken in de tijd naar soort

Huidige naam	Geografische locatie	Totaal	1879	1906	1917	1924	1928	1932	1939	1947	1949	1952	1964	1967	1971	1983	1988	
Romeinse legerplaats																		
De Heidense Legerplaats bij Rolde	238 - 556	3	2							1								Incidenteel
Romeinse legerplaats Tynaarlo (verdw.)	238 - 566	1				1												Incidenteel
	Totaal	4	2	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	
Schaapskooi																		
Schaapskooien Eext	245 - 559 / 60	1															1	Incidenteel
	Totaal	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	
Schans																		
Schans bij Rolde	236 - 556	1	1															Incidenteel
	Totaal	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Schapen																		
Schaapskudde / herder		5	1	2	1	1												Incidenteel
Schaapskudde Eext		1	1															Incidenteel
Schaapskudde Gasteren		1		1														Incidenteel
Schaapskudde Zeegse		2		2														Incidenteel
	Totaal	9	2	5	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Station																		
Station Rolde	239 - 556	1		1														Incidenteel
Station Vries-Zuidlaren	238 - 566	1				1												Incidenteel
	Totaal	2	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Veenplas																		
Adderveen Schipborg	240 - 566	1											1					Incidenteel
	Totaal	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	

Bijlage 4a Resultaten voorkomen landmerken in de tijd naar soort

Huidige naam	Geografische locatie	Totaal	1879	1906	1917	1924	1928	1932	1939	1947	1949	1952	1964	1967	1971	1983	1988	
Ven																		
Ven Kamps	237 - 556	1								1								Incidenteel
	Totaal	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	
Zandafgraving																		
Zandafgraving Tynaarlo	237 - 556	2		1									1					Incidenteel
	Totaal	2	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	
Zandverstuiving																		
Zeegserduinen	239 / 40 - 565	8		2		2				1	1	1		1				Stabiel
	Totaal	8	0	2	0	2	0	0	0	1	1	1	0	1	0	0	0	
Zwembad																		
Bosbad Rolde	239 - 555	1													1			Incidenteel
Natuurbad Schipborg	240 - 566	1									1							Incidenteel
Natuurbad Tynaarlo	237 - 566	6								1		1	2	1	1			Incidenteel
	Totaal	8	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	2	1	2	0	0	

Bijlage 4b Resultaten landmerken in de tijd naar voorkomen

Huidige naam	Aanwezigheid
Deurzer Diep	Afnemend
Gasterensche Diep	Afnemend
Hunebed D12 Eext	Afnemend
Hunebed D13 Eext	Afnemend
Hunebed D16 Balloo	Afnemend
Hunebed D6 Tynaarlo	Afnemend
Hunebed D7 Schipborg	Afnemend
Looner Diep	Afnemend
Schipborgse Diep	Afnemend

Huidige naam	Aanwezigheid
Drentse Aa	Opkomend
Es van Anloo zuid	Opkomend
Hunebed D8 in Kniphorsterbos	Opkomend
Kniphorsterbos	Opkomend
Stubben Anloo	Opkomend
Uitzicht Hondsrug	Opkomend

Huidige naam	Aanwezigheid
Anloer Diep	Stabiel
Balloerkuil	Stabiel
Balloerveld	Stabiel
De Adderhorst	Stabiel
De Schipborg	Stabiel
Es van Anloo noord	Stabiel
Grafheuvels Oudemolen	Stabiel
Hunebedden D17 D18 Rolde	Stabiel
Kamps	Stabiel
Kerk Anloo	Stabiel
Kerk Rolde	Stabiel
Korenmolen 'De Zwaluw' Oudemolen	Stabiel
Kymelsberg	Stabiel
Tumuli	Stabiel
Zeegserduinen	Stabiel

Huidige naam	Aanwezigheid
Adderveen Schipborg	Incidenteel
Amer Diep	Incidenteel
Anderse Diep	Incidenteel
Archeologische opgraving Eext	Incidenteel
Ballerhout (Balloerkuil)	Incidenteel
Bos Zeegse	Incidenteel
Bosbad Rolde	Incidenteel
Boswachterij Schipborg	Incidenteel

Bijlage 4b Resultaten landmerken in de tijd naar voorkomen

Huidige naam	Aanwezigheid
Boswachterswoning in Kniphorsterbos	Incidenteel
Brink Anloo	Incidenteel
Brink Eext	Incidenteel
Brink Rolde	Incidenteel
Brink Zeegse	Incidenteel
Brinkstraat 5 Anloo	Incidenteel
Café Drentse A Schipborg	Incidenteel
Café Het Centrum Oudemolen	Incidenteel
De Heidense Legerplaats bij Rolde	Incidenteel
De Slokkert natuurreservaat	Incidenteel
De speulkoele Anloo	Incidenteel
Dobbe Eext	Incidenteel
Doorwaadbare plaats Anloo	Incidenteel
Doorwaadbare plaats Tynaarlo	Incidenteel
Drewelik/Galgenwandveen Eext	Incidenteel
Eexter veld	Incidenteel
Es van Balloo	Incidenteel
Es van Deurze	Incidenteel
Es van Loon	Incidenteel
Es van Rolde	Incidenteel
Es van Schipborg	Incidenteel
Es van Zeegse	Incidenteel
Gasterse Duinen	Incidenteel
Grafheuvels es van Balloo	Incidenteel
Grafheuvels in Kniphorsterbos	Incidenteel
Grafheuvels Kampsheide	Incidenteel

Huidige naam	Aanwezigheid
Grafheuvels Landgoed Terborgh Anloo-Eext	Incidenteel
Grafheuvels Loon	Incidenteel
Grafheuvels nabij de Adderhorst	Incidenteel
Grafheuvels Rolde Balloerveld	Incidenteel
Grafheuvels Tumulibos	Incidenteel
Grafheuvels Tynaarlo	Incidenteel
Grafheuvels Zeegse	Incidenteel
Heide achter de Vossenbergh - Schipborg	Incidenteel
Herberg in Anloo	Incidenteel
Herberg Ottens Rolde	Incidenteel
Herberg van Van Bon, Tynaarlo	Incidenteel
Huis 'Filadelfia' Tynaarlo	Incidenteel
Hunebed D10 Gasteren	Incidenteel
Hunebed D11 Anloo	Incidenteel
Hunebed D14 Eext	Incidenteel
Hunebed D15 Loon	Incidenteel
Hunenborg zomerhuis	Incidenteel
Kampsheide	Incidenteel
Kerk Eext	Incidenteel
Kerk Tynaarlo	Incidenteel
Kerkhof Anloo	Incidenteel
Korenmolen Rolde	Incidenteel
Landgoed Terborgh	Incidenteel
Lunshof 20 Anloo	Incidenteel
Mammoet sculptuur	Incidenteel
Markesteen Eext	Incidenteel

Bijlage 4b Resultaten landmerken in de tijd naar voorkomen

Huidige naam	Aanwezigheid
Molen Anloo	Incidenteel
Molen Eext	Incidenteel
Molen Tynaarlo	Incidenteel
Natuurbad Schipborg	Incidenteel
Natuurbad Tynaarlo	Incidenteel
Natuurreservaat De Borgvollen	Incidenteel
Pastorie Anloo	Incidenteel
Rolde oorlogsmonument	Incidenteel
Rolder Diep	Incidenteel
Romeinse legerplaats Tynaarlo (verdw.)	Incidenteel
Rund sculptuur	Incidenteel
Schaapskooien Eext	Incidenteel
Schaapskudde / herder	Incidenteel
Schaapskudde Eext	Incidenteel
Schaapskudde Gasteren	Incidenteel
Schaapskudde Zeegse	Incidenteel
Schans bij Rolde	Incidenteel
Station Rolde	Incidenteel
Station Vries-Zuidlaren	Incidenteel
Ven Kamps	Incidenteel
Westerholt	Incidenteel
Zandafgraving Tynaarlo	Incidenteel
Zeegseloepje	Incidenteel

